

М. В. Бурцева, Київ
(аспірантка 3-го року навчання
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»)

Імміграція з Індії до Канади: від дискримінації до рівноправ'я

Сучасні Індія та Канада мають давні історичні зв'язки, започатковані ще з часів перших міграційних хвиль до Нового світу. Індійська громада у Країні кленового листка становить чималу частку населення: приблизно 3,6% канадців мають індійське походження (1,2 млн осіб). Канада є багатокультурною країною з відкритою імміграційною політикою, яка реалізовує низку програм із

підтримки переселенців, їхньої інтеграції та виховання толерантного суспільства. Ці фактори сприяють тому, що саме Канада з останньої третини ХХ ст. стала важливим і перспективним напрямком імміграційного руху із різних країн світу, у тому числі з Індії. Проте такий стан речей спостерігається лише з другої половини 1970-х рр. На попередньому етапі індійсько-канадських відносин, коли обидві країни перебували в колоніальній залежності від Великої Британії, у сфері канадської імміграційної політики характерними рисами були застосування обмежень та дискримінація по відношенню до переселенців із Індії, попри заклики британської влади до розвитку імміграційного руху між власними колоніями.

Протягом 1867–1914 рр. індійців, китайців, японців, афроамериканців та іммігрантів із інших регіонів світу визначали як «не білі іммігранти». Тогочасна канадська влада не була зацікавлена у перебуванні цієї багатоетнічної групи переселенців у країні. До представників цієї категорії застосовували дискримінаційні дії шляхом бюрократизації в'їзних процедур. Наприклад, за Законом про імміграцію 1910 р. федеральний кабінет отримав право заборони на в'їзд та депортацію будь-якого іммігранта, якщо, на думку посадовця, особа була «непридатною до канадського клімату або до державних вимог»; а також запроваджував вибірккову дискримінаційну норму, згідно із якою було встановлено грошовий бар'єр у 200 доларів для отримання дозволу на в'їзд до Канади іммігрантів азійського походження. У той час як для всіх інших іммігрантів, незалежно від країни походження, ця сума становила 25 доларів.

Іншим прикладом таких обмежувальних заходів можна назвати федеральну постанову 1908 р., відповідно до якої іммігранти з Індії повинні були подорожувати до Канади лише прямим рейсом пароплава, що було неможливим через відсутність таких рейсів між Канадою та Індією. Таким чином, коли у 1914 р. на японському пароплаві до гавані Ванкувера прибули 376 індійців, канадські службовці, керуючись запровадженою постановою, не дозволили їм зійти на територію Канади. Вони так і не змогли іммігрувати і змушені були повернутися до Індії.

Такий стан канадської імміграційної політики щодо переселенців з Індії зберігався до кінця Другої світової війни. Так, відповідно до урядових розпоряджень 1931-го та 1950 рр., було накладено заборону на в'їзд на територію Канади «іммігрантів будь-якої азійської раси». Згодом переселення було дозволено лише близьким родичам громадян Канади – дружинам та неодруженим дітям віком до 18 років.

Мінімальним кроком уперед у розширенні можливостей для представників індійського походження мігрувати до Канади було укладення договору між урядами Канади та Індії у 1951 р. За його умовами, окрім найближчих родичів, канадський уряд погодився приймати 150 осіб-вихідців із Індії щорічно. При цьому переселенці могли бути будь-якої статі та віку. Втім, ця дозволена чисельність переселенців була настільки малою, що не мала суттєвого впливу на імміграційний потік до Канади (наприклад, у 1951 р. до Канади іммігрувала 194 391 особа).

Зрештою, лише у 1976 р., із прийняттям Закону про імміграцію, канадська позиція щодо переселенців кардинально змінилась у бік політики, що відкрила нові, розширені можливості та рівні умови для переселенців з різних регіонів світу. Не стали винятком і вихідці з Індії, які відтепер могли покращити чи розпочати нове життя для себе та своїх родин у Канаді і згодом сформували одну з найчисельніших громад у цій країні.